

Opis pracy nad rolą Autorki-Eurydyki w przedstawieniu *Cień* na podstawie utworu *Cienie. Eurydyka mówi*: Elfriede Jelinek.

Streszczenie

W niniejszej pracy doktorskiej podejmuję próbę opisu mojej pracy nad rolą Autorki-Eurydyki w monodramie *Cień*, na podstawie prozy *Cienie. Eurydyka mówi*: Elfriede Jelinek. Realizuję własną, autorską koncepcję przedstawienia. Jestem autorką udratyzowanej adaptacji, scenografii, kostiumu i wizualizowanych zdjęć. Wszystkie te elementy stanowią część mojej pracy nad rolą, wpływają na jej kształt. W trakcie pracy zapoznaję czytelnika z etapami intelektualnego poznania jako inspiracji do działań na scenie. Dokonuję wnikliwej analizy odniesień do autorskiego dzieła, osadzenia go w epoce i estetyce, którą prezentuje.

Elfriede Jelinek jest zadeklarowaną zwolenniczką teatru postdramatycznego, zakorzenionego w postmodernizmie. Odnosząc się do tego nurtu we współczesnej kulturze, próbuję sformułować wartości, które są dla mnie w sztuce istotne. Jako wyznawczyni teatru tradycyjnego, próbuję przystosować źródłową, postmodernistyczną prozę Jelinek do założeń estetycznych mojego przedstawienia.

Jako aktorka wykształcona w duchu tradycyjnych metod pracy nad rolą: Konstantina Stanisławskiego, Michaiła Czechowa oraz Zygmunta Molika (aktor Jerzego Grotowskiego, który opracował własną, oryginalną metodę pracy nad ciałem i głosem), sygnalizuję najważniejsze dla mnie elementy tych metod, z których korzystam w pracy.

Moim zamiarem jest stworzenie roli w tradycyjnym przedstawieniu o znamionach decentrystycznych. Staram się przybliżyć czytelnikowi tę nową ideę. Decentryzm jako antidotum na postmodernizm jest bliski mojemu tradycyjnemu pojmowaniu wartości w sztuce. Wskazuję na zgodne z tą ideą cechy przedstawienia i roli. Opisuję wpływ elementów spoza iluzji sceny (decentrystycznej dominanty) na teatralną rzeczywistość i postać na scenie.

Opisując drogę powstawania udratyzowanej, zgodnej z klasycznym kanonem adaptacji, pokazuję proces konstruowania roli Autorki-Eurydyki w relacji z innymi, towarzyszącymi jej osobami dramatu. Ich obecność, zwłaszcza postać Orfeusza, ma wpływ na psychologiczną konstrukcję roli oraz budowanie konfliktu w fabularnej, odnoszącej się do mitu o Orfeuszu i Eurydyce, historii. Grane przeze mnie postacie są ucieleśnieniem cech kobiety dojrzałej – Autorki i młodej – Eurydyki, jej alter ego. Towarzyszy im tytułowy, symboliczny *Cień* – egzemplifikacja podświadomości obu kobiet. Podejmuję wnikliwą analizę fenomenu cienia. Postać Autorki-Eurydyki wraz z postaciami z off, które wzmacniają decentrystyczny przekaz

spektaklu, funkcjonuje w świecie wizualizowanych obrazów. W sensie stylistycznym i myślowym łączę bliskie mi sztuki: teatr i fotografię.

Odnoszę się do poglądów Jelinek dotyczących spraw społecznych, politycznych, miejsca artysty, a zwłaszcza *estetyki znikania* we współczesnej medialnej *hiperrzeczywistości*, wpływającej na funkcjonowanie i interpretację postaci. Znikanie jako utrata siebie, własnego *ja*, własnej osobowości, podmiotowości, tożsamości i wartości, obecna w utworze Jelinek oraz w przedstawieniu, jest dla mnie podstawą do budowania dialektyki postaci. Złożoność tych problemów każe mi pokazać bohaterkę *Cienia* w szerszym kontekście psychologicznym, społecznym i kontekście teorii spostrzegania. Powołuję się na tropy, które prowadzą do Jeana Baudrillarda, Rolanda Barthesa, Susan Sontag, psychoanalizy i Carla G. Junga. Bez znajomości ich teorii niemożliwe jest zrozumienie współczesnej sztuki, dzieła Jelinek i złożonej psychologicznie, wielowarstwowej postaci Autorki-Eurydyki.

Ten przegląd zjawisk we współczesnej kulturze pozwala mi złożyć klarowną deklarację dotyczącą mojej definicji sztuki, mojego stosunku do tego co tradycyjne (konstruktywne) i postmodernistyczne (destrukcyjne) w teatrze i pracy na scenie.

W roli Autorki-Eurydyki, w zakorzenionym w tradycji przedstawieniu o znamionach decentrystycznych, w sposób świadomy pozwalam zaistnieć także tym elementom właściwym dla teatru postdramatycznego, które uważam za wartościowe.

